

Hogy a német irodalomnak rendkívül alapos ismerőjével állunk szemben, az lépten-nyomon kitűnik azokból az utalásokból és sokszor találól megjegyzésekből, melyekkel a görög és német irodalom alakjait és jelenségeit egymással összeveti. Ezekkel az egybevetésekkel át akarja hidalni azt az űrt, a mely a laikus német olvasóközönseget az ókor klasszikus költőitől elválasztja. De olykor-olykor ezek a párhuzamok kissé erőltettek is, pl. midőn Goethét, ki elsősorban mégis csak lírikus volt, Homeros-szal igyekszik összevetni. Egyébként azonban helyesen ítéli meg az irodalmi jelenségeket pl. akkor is, midőn Anakreonnal kapcsolatban kifejti, hogy a német Anakreon-utánczók, ezek a valótlanágokat fecsegő filiszterek, nyomába sem hágnak nagy költői mintaképüknek.

Szerencsésen vannak megválogatva a görög költőkből vett nagyszámú idézetek, melyeket Geibel, Strauss stb. és Wilamowitz fordításában közöl. Az utóbbinak érdemeit a görög tragikusok népszerűsítése körül több ízben kiemeli, s e tekintetben bizonyára valamennyien egyetértünk vele. Aischylos Oresteiájának, Sophokles Oedipusának s Euripides 7 drámájának Wilamowitz-féle fordítását ismételtlen figyelmünkbe ajánlja. Egyáltalában minden sorából kitűnik a görög költők és műveik iránti rajongó szeretete, a humanizmusért való lelkesedése s az az igyekezete, hogy a német olvasóközönseggel a görög klasszikusokat megkedveltesse. S ez a törekvése kárpótol azért, ha egyes kérdések tárgyalásánál csak a felszínen marad.

(Késmárk.)

WEISZER RÓBERT.

Carl Rothe: Der augenblickliche Stand der homerischen Frage. (Sonderabdruck aus der Zeitschrift für das Gymnasialwesen: Jahresberichte des Philologischen Vereins XXXVIII: Homer 1910—1912). Berlin, Weidmann, 1912; 8-r. 94. l.; 2 M.

A Bursian-féléken megszokott évi jelentéstől az erősen közép-pontban tartott érdekelttség, a mindent saját könyvéből¹⁾ tekintés és arra való vonatkoztatás teszi e füzetet — egyébként hatvannál több kisebb-nagyobb munka, sokszor igen jól tájékoztató ismertetését — alanyi és harczias vitairattá (innen a Hieckére és Georg Curtiusra emlékeztető főcím is), melynek vezető törekvése bizonyítani, hogy «be-látó kutatók» mint jutottak részben egészen függetlenül ugyanazon eredményre, mint szerzőnk *Die Ilias als Dichtung* cz. kötete (l. az előszót és kül. 73. l.) s hogy a támadás, mely főleg P. Cauer²⁾ és Schröder oldaláról érte, mennyire inferioritásban marad. Egyfelől tehát mérleg, másfelől (mint látni fogjuk) egyéni továbbfejlődésre is mutat.

Hogy Rothe könyvének főleg az angol és francia kritikai irányban támadt elismerő visszhangja (Shewan, Scott, Laurand stb.), a barátságok személyi okán kívül is magyarázza a tény, hogy Rothe izlése és fölfogása épen nem a litikus, magas-kritikás Németország hagyó-

¹⁾ Ismertettük EPhK. 1912. 164—168. lk.

²⁾ «Soll die Homerkritik ab danken?» Neue Jahrbücher. 1912. 98—111. lk.

mányaiban gyökerezik; elégszer hallottuk tőle magától is, hogy huszonöt év előtt párttűző számba ment.

Radikálisabb két irányban hajlandó lenni, mint nagy könyvében, melyet egészében persze fenntart. A Peisistratos-féle *athéni* redactio engedményét, (I. a. D. 11. l.) most Scott egy eléggé gyenge érvére (54—55. lk.) szinte mohón ejti el, míg E. Drerup készülő könyvének (Das fünfte Buch der Ilias. Grundlagen einer homerischen Poetik) egy nagyobb mutatóványa alapján jóval magasabbnak fogadja el a Homeros-kutatás célját, mint kezdeményezésében megengedhetőnek vélte (l. e. füzet 92. 93. l.). Drerup t. i. az egyes rhapsodiák vizsgálata alapján ama föltevését okolja meg, hogy sok ú. n. «Füllstück» az egész *szimmetriáját és harmoniáját szolgálja*, tehát organikus rész, szükségkép ki nem vágható. Ez a «régi pogány hit nyomait», (így czéloztunk erre ismertetésünkben,) jóllehet több esetben követeli Rotheról «áldozatul», és ő erősen hajlandó az unitárius-litikus hadakozás helyett ilyen *pozitív kritika* elfogadására. Helyeseljük, csak attól a módtól félünk, a melylyel egy vaskos német könyv netalán részletezni fogja e «felfedezést».

(Czegléd.)

MARÓT KÁROLY.

PROGRAMM-ÉRTEKEZÉSEK 1911, 1912.

9. Konrád Ferencz: A régi görögök lakomái és társas multságai. (Nyitrai r. kath. főgimn. 3—20. l.) — E dolgozat a múlt évben közölt rész folytatása és befejezése; a tavalyi részben szerzőnk az óskortól Nagy Sándorig terjedő időn át tárgyalta témáját három szakaszra osztva, míg a dolgozatnak előttünk fekvő negyedik része az alexandriai és római korról szól. A mint az előző részből írtam e közlőny múlt évi folyamának 250. lapján, azt mondhatom a befejezésről is, hozzátéve, hogy örvendetesnek tartanám, ha szerzőnk nagy szorgalmát, melyet tárgyának megvilágítása céljából az írók műveinek átkutatására fordított, az újabb archæologiai leletek tanulmányozására is rá irányíthatná. Munkájában jobban kiemelhetne volna a hellenisztikus kornak a rómaiakra való hatását, mert a legújabb philologiai irány lépten-nyomon ezeket a jelenségeket deríti ki. A spártaiakra vonatkozólag az írók adatai alapján említi ugyan a fényűzéssel járó erkölcsi hanyatlásukat is, de újabban a spártai állam fejlődését és erkölcsi alapelveit más szempontból bírálják, mint azelőtt (Nilssen, Klio 1912). Az egész dolgozatra csak azt ismételhetem, hogy az írók adataira támaszkodó derék munka, azonban újabban az archæologia egyéb eredményei is nagy mértékben hozzájárulnak az antik kultúra ismeretéhez, de szerzőnk buzgósága reményt ad arra, hogy újabb irányban is hasznos munkásságot tud kifejteni.

(Budapest.)

HITTRICH ÖDÖN.

10. Kohányi Menyhért: Regnard, mint Molière utánzója. (Temesvári felső keresk. iskola ért. 1—41 l.) — Regnard Molière legtehetségesebb tanítványa volt, nagyon szellemes, víg, a színpadot